

ನಿವೇದಿತಾ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾತೆ

- ಡಾ.ಡಿ.ಕೆ.ರಾಜೇಂದ್ರ

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಈ ದೇಶದ ಸೇವೆಗೆ ತನ್ನನ್ನೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವಳು ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ. ಅವಳು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿ, ಅನುಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖಕರು ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ಲೇಖಕರು.

ಮಹಾನ್ ಯೋಗಿನಿ ಶ್ರೀಶಾರದಾಮಾತೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಲೋಕದ ಧ್ರುವತಾರೆ; ಅಂತೆಯೇ ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಬೆಂದು ಜೈಸಿ ನಿಂದ ಆನಂದಸ್ವರೂಪಿಣಿ. ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಕರಾಗಿ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ನಿಭಾಯಿಸಿದ ದಿವ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಆದರ್ಶಮಾತೆ. ಎಂದೂ ಯಾವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದಲೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ತ್ಯಾಗಮಯಿ ಎನಿಸಿದ ಮಹಾನ್ ಚೇತನ. ಇಹ-ಪರಗಳೆರಡನ್ನೂ ಬೆರಸದೆ, ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಪೂರೈಸಿದ ಪುಣ್ಯಜೀವಿ ಶ್ರೀಶಾರದಾಮಾತೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ, “ಪರಮ ಪಾವನ ಹೃದಯ, ಕಲಿಯುಗದ ಸೀತೆ.” ಸ್ವಾಮಿ ಹರ್ಷಾನಂದರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ,

‘ತನ್ನನ್ನು ಕಡಿವಾಗು ತಣ್ಣನೆ ನೆರಳನು
ನೀಡುವ ವೃಕ್ಷದ ತೆರದಲಿ ಶಾರದೆ |
ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ಬಾಳಲು ಬಯಸಿದ
ಮೂರ್ಖರ ಮನ್ನಿಸಿ ಹರಸಿದಳಲ್ಲವೆ ?’

- ಇಂಥ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡಿದ ಮಹಾಮಾತೆ ಆಕೆ. ಶ್ರೀಶಾರದಾಮಾತೆ ಇಹ-ಪರಗಳ ಸಂಗಮ. “ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಗುರುದೇವ ಸಂಪ್ರೀತೆ” ಯೆನಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನು ಪುಣ್ಯಗೈದಂ ತೆಯೇ, ಲೌಕಿಕದ ಬಂಧನ ಕೂಡ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆಯನ್ನಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಿಂದ ಉಂಟಾದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ತಮ್ಮನ ಮಗಳಾದ ರಾಧಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಡಿದ ಬಂಧನ. ಇವುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲಿಚ್ಛಿಸದೆ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ತಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ತಬ್ಬಿ ನಿಂತವರು ಅವರು.

ಶ್ರೀಶಾರದಾಮಾತೆಯವರ ಬದುಕು ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಆವೃತವಾದದ್ದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಕೆ ತ್ಯಾಗಮಯಿ; ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಪರಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ದಿಟ್ಟಿ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾತೆ ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರ, ಪಟ್ಟ ಶ್ರಮ ಅಸದಳವಾದದ್ದು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸಂಘದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರದು ಸದ್ಗುಣದ್ವಲವಿಲ್ಲದ ಅನುಪಮ ಸೇವೆ. ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕೆಲವ

ರಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡಿದ್ದೂ ಹೌದು, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವವನ್ನಂಟುಮಾಡಿದ್ದೂ ಹೌದು. ಆದರೆ ಇದಾವು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾತೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೇ ಅಂತಹದು. ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗದ ಕಗ್ಗಂಟಾಗಿತ್ತು. ತಮಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಬಯಸಿ, ಉದ್ದಕ್ಕೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟವರಿಗೂ ಅವರು ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ನೀಡಿದಾಗ ಕೆಲವರು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ, ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೆನಿಸುತ್ತದೆ: “ಮಗು, ನನ್ನಂಥ ಜೀವನವನ್ನು ನೀನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೋಡಿದ್ದೀಯೇನು? ಪರಮ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುವವರ ಮನಸ್ಸು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಹಾಗೂ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಭಾವನೆಗಳು ಉತ್ಕಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇತರರಿಗೆ ಅದು ಮೋಹದಂತೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಮಿಂಚು ಹೊಡೆದಾಗ ಗಾಜಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಮರದ ಮೇಲಲ್ಲ.” ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ತ್ಯಾಗಬುದ್ಧಿ, ತಾಳ್ಮೆ, ಸಹನೆ, ಪರಹಿತಚಿಂತನೆ, ಮಾತೃಹೃದಯ ಭಕ್ತಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬೆರಗನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿತ್ತು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಗುರುದೇವ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯವೃಂದದ ಶಕ್ತಿ ಒಂದು ಕಡೆ

ಯಾದರೆ, ಶ್ರೀಮಾತೆ ಶ್ರೀಶಾರದಾದೇವಿಯವರ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅಷ್ಟೇ ಶೂನ್ಯ. ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಗುಪ್ತಗಾಮಿನಿಯಾಗಿ ಲೋಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದುದಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, “ದಾಸಿಯಾದವಳು ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಯ ಮಗುವನ್ನು ತನ್ನದೆಂಬಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದೊಡನೆಯೇ ಆ ಮಗುವಿನ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸಾರಿಯಾದವನೂ ಅಷ್ಟೇ! ಇರುವ ತನಕ ಶುದ್ಧ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಗುರಿ ಮಾತ್ರ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.” ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಈ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು. ಸಂಕುಚಿತ ಮನಸ್ಸಿನವರಿಗೆ ಅದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಂಡರೆ, ವಿಶಾಲ ಹೃದಯಿಗಳಿಗೆ ಅದು ಪರಮೋಚ್ಚ ಸಿದ್ಧಿಯ ಸೂತ್ರವಾಗಿ ಕಂಡಿತು.

ಹೀಗೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಿತವರಲ್ಲಿ, ಅವರ ತ್ಯಾಗಜೀವನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗುರುದೇವರ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ-ಗೌರವಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡವರಲ್ಲಿ ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಎಳೆಗೆಗಾಗಿ, ಅವರ ಉನ್ನತೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಕರೆತಂದ ದಿಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಹಾಗೂ ಪರರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸುಖವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಮಹಾ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ನಿವೇದಿತಾ. ಭಾಷಾಸಮಸ್ಯೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಕಾರಣ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಮತ್ತು ನಿವೇದಿತಾರವರ ಬಾಂಧವ್ಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಧಾನ ಗತಿಯದ್ದಾದರೂ ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಅದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂತು. ತಾಯಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಬಹಳ ದೂರದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರೇ ತಾಯಿಯ ಪ್ರೀತಿ, ಮಮತೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆಕೆ ಕೂಡಾ ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲಿನ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಆನಂದಿಸಿದ್ದಳು. ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಪ್ರಥಮ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ ಆನಂದದ ಅತೀವ ಅನುಭವ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಆಕೆ ಒಂದೆಡೆ ಬರೆಯುತ್ತಾಳೆ: “ಅವರ ಮಧುರತೆ, ಪ್ರಶಾಂತತೆ, ಅವರ ಆಳ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮ: ಇವು ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಮೀರಿದವು. ಅವರ ಜೀವನ ಎಂಥ ಅದ್ಭುತ! ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪೂಜಾಪರಿಕರಗಳ ನಡುವೆ ಅವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತರರು ಅವರ ಪೂಜೆಗೆ ಅಣಿಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನೇ ದೇವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದರೂ ಆ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಮಾನವೀಯತೆ ಇದೆ! ಅಂದು ಅವರು, ‘ಅವರನ್ನು (ತಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನು) ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದೇ ಮಹದಾನಂದ’ ಎಂದರು. ಕಮಲಪತ್ರದ ಮೇಲಿನ ನೀರ ಹನಿಯಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೂ, ಅದರ ಕಲುಷಿತ ಅವರನ್ನು ಸೋಕುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಠದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆಯಾದರೂ ಮಗುವಿನಂತೆ ಇರುವರು.”

ಬೇರೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬಂದ ನಿವೇದಿತಾ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಗೌರವಿಸಿ ಶಾರದಾಮಾತೆ

ಯನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆ ಭಾವಿಸಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಆಕೆ ಬರೆಯುತ್ತಾಳೆ, “ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅನಿಸುತ್ತದೆ, ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಸ್ತ್ರೀ ಆದರ್ಶದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕೊನೆಯ ಮಾತು ಎಂದು. ಆದರೆ ಅವರು ಹಳೆಯ ಆದರ್ಶದ ಕೊನೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೋ ಅಥವಾ ಒಂದು ಹೊಸ ಆದರ್ಶದ ಅಗ್ರಗಾಮಿಯೋ?” ಎಂದು.

ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಭಕ್ತಿ, ತನ್ನ ಗುರು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಗೌರವ ಭಾವನೆ ಒಂದು ತೆರನಾದದ್ದಾದರೆ; ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳೇ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಸಮಗ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿವೇದಿತಾಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತ್ತು, ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಅವರಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಆಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾದಳು.

ಅವರು ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಕೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ತೆರನಾದ ಗೌರವ ಭಾವವನ್ನು ಹಾಗೂ ಆನಂದವನ್ನು ಆಕೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ವಾತದಿಂದಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾದಾಗ ಅವರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೇಲಿನ ಮಹಡಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ತಾನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸ್ಪರ್ಶದ ಆನಂದವನ್ನು ಆಕೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮೀಯರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದದ್ದೂ ಉಂಟು.

ಸ್ವಾಮಿ ಅಸಿತಾನಂದರು ಅವರೀರ್ವರ ಆತ್ಮೀಯವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ: “ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ನಿವೇದಿತಾಳ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಂಧೂರವನ್ನು ಇಡಿಸಿದರು. ಆಗಿನ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯ, ಮುಖದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಮಹದಾನಂದ. ಐದು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಚುಂಬಿಸುವಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿ ಆದರಿಸಿದರು.” ಅವರೀರ್ವರ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ, ಆತ್ಮೀಯತೆ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ರೀತಿಯದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಪರಸ್ಪರ ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದಷ್ಟು ಅದು ಬೆಸೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತುವಷ್ಟು ಅದು ಬೆಳೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು ಇದರಿಂದ ಕಿಡಿಕಾರಿದ್ದೂ ಹೌದು. ಒಮ್ಮೆ ನಿವೇದಿತಾಳೇ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿ ಅದನ್ನು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಮಡಿವಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ ಅವರೀರ್ವರ ನಡುವಣ ಬಾಂಧವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. “ನಿವೇದಿತಾ ನನ್ನ ಮಗಳು. ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಅನ್ನ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಅವಳಿಗಿದೆ. ಅವಳು ನೀಡಿದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಯಾವ ಅಳುಕೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ವಿರೋಧವಿದ್ದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ತಾವಿರಬಹುದು.” ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಈ ದಿಟ್ಟ ನುಡಿಗಳು ಹಲವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳೂ ಆಗಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಮನದಲ್ಲಿ

ನಿವೇದಿತಾಳ ಸ್ಥಾನ ಎಂಥಹುದೆಂಬುದನ್ನೂ ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಇಬ್ಬರು ವಿಶಾಲ ಹೃದಯಗಳ ಅಂತರಾಳದ ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರತಿ ರೂಪವಾಗಿ ಆ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದವು.

ನಿವೇದಿತಾ ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದಷ್ಟೇ, ತನ್ನ ಗುರು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದಷ್ಟೇ, ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿದ್ದಳು. ಅವರ ಆ ಆದರ್ಶ, ತ್ಯಾಗಬುದ್ಧಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಭಾವನೆ, ತಾಯಿಯ ಮಮತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಮುಗ್ಧಗಳನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದವು. ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿತಾ ಹೇಳಿರುವುದು ಹೀಗೆ: “ಶ್ರೀಮಾತೆ ಯವರು ಒಬ್ಬ ಸರಳ ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆ ಅಷ್ಟೇ. ಆದರೂ, ನನ ಗನಿಸುವಂತೆ ಅವರು ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಿಳೆ.” ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರೇ ಆ ದಿವ್ಯಮಾತೆ ಶ್ರೀಶಾರದಾದೇವಿ ಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತೆಂದರೆ: “ಆಕೆ ಅಷ್ಟು ಪರಿಶುದ್ಧ ಳಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಪವಿತ್ರಾತ್ಮಳಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಸಂಯಮದ ಕಟ್ಟಿ ಒಡೆದು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ? ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು?” ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಈ ಮಾತು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಅವರೀವರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತ ನಿವೇದಿತಾ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಮಾತೆಂ ದರೆ: “ಅವರು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸತಿ ಮತ್ತು ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಪತಿಯ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಥಮರು... ತಾವು ಅವರ ಸತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಂದೋ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿಷ್ಯ ರಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳೊಂದೇ ಅವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು.”

ನಿವೇದಿತಾ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಅಂತರಂಗವನ್ನು, ಅವರಲ್ಲಿನ ಮಾನವೀಯ ಭಾವನೆಗಳ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದಳು. “ನನಗಂತೂ ಅವರ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಪವಿತ್ರತೆಯಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಅವರಲ್ಲಿರುವ ರಾಣಿಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಮತ್ತವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಔದಾರ್ಯ... ಅವರ ಜೀವನವೇ ಒಂದು ನಿರಂತರ ನೀರವ ಧ್ಯಾನದಂತೆ ಇದೆ. ಅವರ ಅನುಭವವೆಲ್ಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸೇರಿದುದು” ಎಂಬ ತುಂಬು ಹೃದಯದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಆಕೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ ಸೌಂದರ್ಯದ ನಿಧಿ, ವಿಚಾರದ ಖನಿ, ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಿಡಿ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಶರಣಾದವಳು. ವೇದಾಂತವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡವಳು. ಆದರೆ ಅದು ಒಣ ಆಡಂಬರದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಲ್ಲ, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಉಪದೇಶಿ ಸಿದ ಅನುಷ್ಠಾನ ವೇದಾಂತಕ್ಕೆ ಬದ್ಧಳಾದವಳು. ಹಾಗಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳು ನಿವೇದಿತಾಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗು ತಿದ್ದವು, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನಿವೇದಿತಾಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಆಕೆಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಪಡೆಯುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದ ಮಾತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಆಕೆ ಮಣಿದವಳಲ್ಲ. ಪರಿಸರವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿವೇ ದಿತಾ ನಿಸ್ಸೀಮಳಾಗಿದ್ದಳೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ

ಧರ್ಮದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬೆಳೆದು, ಅಲ್ಲಿಯ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡವರು ಬೇರೊಂದು ಧರ್ಮದ ಪ್ರವೇಶವಾದಾಗ ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿ ಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಅಂತಹ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಮತ್ತು ನಿವೇದಿತಾಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಒದಗಿದಾಗ ನಿವೇದಿತಾ ಅದನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವು ದರ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲು ತಾಳೆ. “ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿದ್ದಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಹಿಳೆ ಇದ್ದದ್ದ ರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಎಂಬತ್ತು ವರುಷ ಗಳಿಂದ ಬಂದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಣ ಯಾವುದೋ ಅಡಚಣೆ ಯಾಯಿತು, ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಅವರು ಅದರಿಂದ ಪಾರಾದ ಮೇಲೆ ಔದಾರ್ಯವೇ ರೂಪವತ್ತೊಂದಿದ್ದರು. ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರು ಪೂರ್ವಾಚಾರ ಪರಾಯಣರೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೆ ಎಂದಿಗೂ ಪೂರ್ವಕಲ್ಪಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯದವರಲ್ಲ. ದಿನಚರಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗಂಗಾತೀರದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ.”

ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೂ ನಿವೇದಿತಾಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿ ಇತ್ತು. ಆಕೆ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ, ಗೌರವವಿತ್ತು. ಸ್ತ್ರೀಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಆಕೆ ತೋರಿದ್ದ ಆಸಕ್ತಿ ಅವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಯಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಾಗಿ ಆಕೆ ವಿದೇಶ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ಅವಳಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಭಾವನೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ. “ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗು ನಿವೇದಿತಾ, ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ನನ್ನ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ನೀನು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಆನಂದವಾಯಿತು. ನೀನು ಸದಾನಂದಮಯಿ ತಾಯಿಯ ಪ್ರತಿ ಮೂರ್ತಿ. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ನಿನ್ನ ಪೋಷಣೀವನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆಯೇ ಇರುವಂತೆ ನನಗನಿ ಸುತ್ತದೆ. ದೇವರು ನಿನ್ನ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಸುಖವನ್ನೂ ನೀಡಲಿ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ....”

ಎರಡು ಮಹಾನ್ ಚೇತನಗಳ ಸಂಗಮ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅದ್ಭುತ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ. ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರ ಮನದಾಳದ ಮಾತುಗಳ ಮಾಧುರ್ಯ ಅವರ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಯಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿದೆ. ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧರ್ಮಗಳ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಲೇ ಮಾನವಧರ್ಮವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲು ಒಂದಾದ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಯ ಸಮಾಗಮ ರೋಚಕವೆನಿ ಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೆಂಬಂತೆ ಇವರು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಮಾತೃಹೃದಯ ಕೃಷ್ಣೆ ಮಾರುಹೋದವಳಲ್ಲ; ಅವರ ಅಸಾಧಾರಣ, ಅನುಪಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಭಕ್ತಿ, ಗೌರವ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾತೆಗೆ ಆಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದಳು. ❖